

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespundențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurese, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 1588/1907.

Circular

cătră oficiile protoprezviterale Boroșineu, Radna, Lipova, Timișoara și Belint, precum și cătră toate oficiile parohiale din aceste protoprezviterate.

Devenind vacant un mandat de deputat mirean la sinodul eparhial din Arad în cercul electoral Radna prin anularea mandatului lui Dr. Ioan Suci, în cercul electoral Boroșineu și Birchiș prin renunțarea la mandat a deputatului Vasile Goldiș, în cercul electoral Chisătău prin moartea mult regretatului deputat Damian Dragonescu, și un mandat de deputat din cler în cercul electoral Vinga în urma renunțării la mandat a deputatului Augustin Hamsea, prin aceasta dispunem alegerile supletorii de deputați sinodali în cercurile suspomenite la sinodul eparhial din Arad pe restul periodului al treisprezecelea, adică pe anii 1907 și 1908. Privitor la acestea alegeri rânduiim următoarele:

I. Pentru alegerea noilor deputați mireni se fixează ziua de 1/14 Aprilie a. c. adică Dumineca a patra din post.

Spre scopul efeptuirii alegerii poftim conducătorii oficiilor parohiale din comunele aparținătoare acestor cercuri, ca în ziua de 25 Martie (7 Aprilie) a. c. adică în Dumineca a treia din post, să publice acest circular al nostru și totodată să convoace pe ziua de 1/14 Aprilie, adică pe Dumineca a patra din post sinod parohial extraordinar, arătând că unicul obiect al aceslui Sinod va fi alegerea unui deputat sinodal mirean pentru restul periodului al treisprezecelea, adică pentru anii 1907 și 1908 la sinodul eparhial din Arad și că alte obiecte la acel Sinod nu se pot pertractă.

În ziua, în care se va face alegerea, preotul local va celebra în biserică sfânta liturgie cu chemarea duhului sfânt, iar după finirea serviciului divin, preotul ca președinte regulat al sinodului parohial, prin cuvântare acomodată va avea a deschide sinodul parohial extraordinar electoral, a prezentă acelu sinod lista alegătorilor, respective a membrilor sinodului parohial, staverită conform §-lui 9 din Regulamentul

pentru parohii și a provoca acel Sinod a se constitui conform §-lui 91 lit. e din Statutul-Organic și a §-lui 17 din Regulamentul la alegerile de deputați sinodali în eparhia Aradului, votat de sinodul nostru eparhial din 1902 prin concluzul său Nr. 70.

Preotul local prin aceasta este îndatorat, ca să fie de față la actul întreg al alegerii, să dea instrucțiunile de lipsă pentru aceea alegere, având a păzi cu stricteată dispozițiunile Statutului-Organic din §-ul 91 lit. e, f, g, h și i, precum și prescriesele Regulamentului la alegerile sinodale din §§-ii 15—24.

Spre scopul alegerii se alătură aci sub 1/2 un formular de protocol, în care se vor induce votanții și numele candidatului.

Acest protocol se va încheia în prezența alegătorilor și se va subscrie de președintele, bărbații de încredere și de notarul sinodului electoral, apoi se va pune sub cuvertă și cuverta se va sigila cu sigilul oficiului parohial și al președintelui ori al vre unuia dintre bărbații de încredere, iar la caz, dacă nici președintele, nici bărbații de încredere nu ar avea sigil propriu, se poate sigila în două locuri cu sigilul oficiului parohial, avându-se în vedere celea dispuse în §-ul 22 din Regulamentul pentru alegerile sinodale. Protocolul astfel sigilat se va predă unuia dintre bărbații de încredere cu însărcinarea, ca la terminul defipt pentru scrutiniu să se prezinte cu ace protocol la locul central.

Comunele aparținătoare cercurilor susamintite, precum și locurile centrale din acelea cercuri se află în circularul nostru Nr. 568/906, din care spre orientare alăturăm aci sub 2 1/2 un exemplar.

Ca termin pentru scrutiniul alegerilor am fixat ziua de 8/21 Aprilie a. c. adică Dumineca a cincea din post, iar pentru efeptuirea scrutiniului am numit comisari consistoriali pe următorii: în cercul electoral Radna pe P. O. D. Dr. Vasilie Avramescu, avocat în Radna, — în cercul electoral Boroșineu pe P. O. D. George Feier asesor consistorial și avocat în Boroșineu, în Chisătău pe P. D. Dr. Aurel Cosma, asesor consistorial și avocat în Timișoara, iar

în cercul Birchiș pe P. O. D. Petru Ionaș, secretar dominal în Batta. Acești comisari consistoriali prin oficiile parohiale concernente vor aviză pe respectivii bărbați de încredere despre locul și ciasul, unde și când vor trebui să se prezenteze pentru efectuarea scrutiniului. Comisarii consistoriali vor proceda precis conform §§-ilor 25—28 din Regulamentul pentru alegerile sinodali.

II. *Terminul pentru alegerea unui deputat din cler* în cercul electoral Vinga îl statorim pe Joi 29 Martie (11 Aprilie) a. c. la oarele 10 a. m., despre care termin preoțimea se informează prin acest circular.

Drept de alegere au toți preoții și diaconii gr. or. români din cerc, cari sunt în funcțiune ori sunt în deficiență sau emerși.

Comisar consistorial pentru conducerea și efectuarea acestei alegeri am numit pe P. O. D. *Alexandru Crăciunescu*, asesor consistorial și paroh în Cnez.

La alegere sunt a se respecta §§-ii 7—14 din Regulamentul pentru alegerile sinodali.

Arad, la 9/22 Martie 1907.

Ioan I. Papp m. p.

Episcop.

Ipocriții.

Ci că ei sunt pocăiții, zic cei ce s'au lăpădat de legea lor străbună și au pornit după apostoli mincinoși veniți din lume și țară, ca să ne spargă biserica.

Biserica nu o vor sparge, căci scris este, că nici porțile iadului nu o vor birui pe ea, dar sparge-i-va pe ei Dumnezeu pentru păcatul ce-l comit față de maica biserică.

Adeseori ni-s'a dat a vedeà, că sub masca »pocăinței« se săvârșesc criminale fapte.

Cel mai nou caz e, că în zilele trecute, sub valul întunerecului un „pocăit“ (?) din Buteni a tras dintr'un revolver două gloanțe în tutorul orfanal de acolo, dl George Popa.

Treaba s'a întâmplat așa, că rătăcitul lăpădat de biserica sa de mult poartă ură împotriva numitului tutor orfanal, despre care a presupus, că i-a chivernisit rău moștenirea. Când s'a copt în el gândul de răzbunare, ca să se arate de omul d-lui Popa, i-a trimis cinste o sticlă de rachiu. Peste două săptămâni l-a pândit apoi și seara la orele 7 în mijlocul străzii a tras în el 2 focuri; un glonț a străbătut între coaste, iar celalalt țintit

în pânțele s'a oprit într'un nasture, fără a pătrunde în corp. Ucigașul negă faptul, cu provocare la poclonul ce a făcut ca și stimătorul dlui Popa și că de, el e din ceata »pocăiților« cari nu fac rele. Dar în sfârșit recunoscut fiind de cătră dl Popa și după ce s'a constatat de unde a cumpărat gloanțele pentru revolver, a recunoscut și însuși faptul, spunând că după atentat a aruncat revolverul în fântână. Gendarmeria a și aflat revolverul în fântână, din revolver lipseau două gloanțe, adică — cele descărcate asupra tutorului orfanal, care acum zace în spitalul din Arad, în primejdia morții, căci medicii nu dau de glonțul vîrit în trup și așa nu-l pot scoate.

Iată cum descopere Dumnezeu fărădelegile celor ce iau în deșert numele sfintei pocăințe.

Evoluțiunea și depravațiunea.

III. *Reflexiuni geologice.*

— Urmare. —

III. *Cosmogonia biblică*, care după înțelesul ei intern ne dă cel mai sistematic și de știința naturalistă mai acceptabil raport, ca și cea mitică ascunde sub forma ei teoantocratică încă un curs de evoluție progresivă

Sub întunericul de peste fața adâncului (Gen. 1. 2.) înțelege Caosul mitic și materia neformată alui Newton), care prin gravitația naturală-individualizată de mitologie prin zeul *Eros* eară de biblie (1. 2) prin *spiritul sfânt*, ce se purtă de asupra apelor, a primit forma concretă de pământ. Consecvența acestei formări este lumina naturală (Gen. 1. 3) Analog susține mitologia, că caosul a produs eterul și *ziua*, despre care vorbește b.blia, când deosebește fiecare perioadă de creare. Ceeace susține geneza (1. 3—5) explică Newton într'acolo, că prin gravitația naturală materia s'a strâns într'un glob, care s'a pus în mișcare rotitoare și în decursul acesteia a primit consolidare sau tărie. Dacă mai adaugem la aceasta explicare încă și teoria despre undulația luminei, că eterul care încunjură ori ce corp format, prin mișcarea sa oscilatoare produce lumină, crearea luminei din ziua întâia se explică ca o consecvență naturală a procesului formelor produs de actualitatea gravitației naturale în materia inertă.

Formarea consolidătoare continuă sub forța gravitației și după tăria locală a păturilor pământului a primit forme concave și convexe. Prin aceasta formare se nasc munții și văile din corpul pământului, ceea ce susține mitologia, că Gaia a născut munții și marea, iară biblia prin cuvintele: Și Dumnezeu a zis: Să se adune apele cele de sub cer la un loc și să se

arete uscatul și s'a făcut așa (Gen. 1. 9). Pământul uscat a produs plantele. Apele au dat naștere animalelor inferioare (Gen 1. 20), pământul celor superioare (Gen. 1. 24) iară Dumnezeu crează pe om.

Din cele relevate rezultă că toate teoriile creaționiste sunt de acord, că crearea lumii a parcurs în mod evolutiv.

Reasumând adevărurile aduse la „Reflexiunile biologice, culturale, și geologice“ devine evident, că pământul, lumea întreagă, viața fizică și cea psihică e supusă unui proces de evoluție — dela mic la mare, dela rudimentar la deplin.

Dacă ținem socoteală cuvenită de condițiile fiziologice și fundamentale ale perpetuării, ni se ridică în relief adevărul, că aceasta din urmă fără de un curs de dezvoltare n'ar fi posibilă, nici realizarea scopului final al creațiunii nu ar fi cugetabilă. Să admitem deocamdată, că Dumnezeu a creat pe toate deodată gata și deplin dezvoltate, atunci o dezvoltare nu mai încapă. Știut fiind însă că perpetuarea se face numai în decursul dezvoltării, lumea nu s'ar putea perpetua și toate ar fi pe obârșia decadenței. De aceea și lumea de abia creată numai din cât ar fi trebuit să apuie.

Teoria evoluționistă, care pune evoluția ca idee fundamentală a eternei ordine naturale, nu tangează de loc dogma perfecțiunii; din contră, Dumnezeu creatorul devine mai nepătruns în înțelepciunea sa providențială, dacă admitem, că ordinea naturală a instituit-o după sistemul evoluției, ca lumea prin internă ei forță de viață să se perpetue în curs evolutiv. Precum privim pe orologier, a cărui operă pusă odată în mișcare umblă de sine timp îndelungat, de mai mare meșter decât pe rotar, a cărui car trebuie continuu tras, să se miște, analog mai admirabilă se ridică creațiunea, dacă privim lumea ca un mecanism artistic construit, decât ca un obiect mort fără putere de existență.

De oarece întreaga economie naturală percurge după un plan pozitiv și opera perpetuării se îndeplinește în decursul dezvoltării, rezultă că evoluția este instituită de înțeleptul creator în mod providențial ca o cale spre realizarea scopului final fixat în eternul plan alcătuit de nemărginita rațiune dumnezească.

Partea II Depravaționismul.

Depravaționismul este aceea teorie teologică orientală, care punându-se cătră evoluționismul cunoscut pe toate terenurile de viață fizică și intelectuală, ca o lege pozitivă și finală în opoziție doctrinală, susține, că lumea la început perfect creată prin păcatul personal al lui Adam s'a precipitat într-o universală decadentă, care luându-și începutul în smomirea diavolului personal închipuit constant înaintea. Păcatul despre originea sa are o analogă versiune și în toate mitologiile orientale, despre cari în detail voi referă la altă ocazie. De astădată constat că chiar mitologia Mecsicanilor aduce păcatul în com-

binăție cu femeea, Avesta Perzilor îl reduce la Ariman, mitologia Chinezilor zice într'o glosă explicativă: femeea este primul izvor și rădăcina răului. O paralelă frapantă prezintă mitologia antică elină:

Iupiter spre a se răsbună asupra asupra lui Prometeus, pentru că acesta a zidit după chipul zeilor pe om, a creat o femeie de frumseță seducătoare numită „Pandora“ i-a dat o scufă de scoică, în care eră închise toate răutățile și suferințele. Cu aceasta ea dar, infernală femeie avea să se prezinte la Prometeus, ca el s'o iee de soție. Aceasta cu deosebita sa pretențiune cunoscând viclenia zeilor a refuzat propunerea femeii, cărei totuși i-a succedat a seduce pe Epimeteus, fratele lui. Îndată ce i-a deschis scoica oferită, s'au revărsat asupra lumii pamântene tot felul de rele și suferințe.

Aceste paralele dovedesc unitatea ordinii naturale, în puterea căreia geniul omenesc din toate timpurile și în toate locurile s'a ocupat de acest fenomen universal și ceea-ce spiritul speculativ cu ajutorul psihologiei empirice a zărit din jocul fenomenelor etice, la lipsa de o profunditate metafizică a lăsat pe seama geniului poetic, care în urzeala speculativă a bătut materii empirice, dând astfel vederilor volante în atmosfera gândirii generale forme concrete și conforne noetice hiperempirice.

Adevărul însă fiind numai unul din ambele teorii diamentral contradictorie numai aceea poate fi adevărată, care corespunde ȳternului plan privit prin prisma petrelor sale fundamentale a unității, armoniei cauzalității și finalității, și care în continuitatea concluziilor stringente nu trage la îndoială perfecțiunea Creatorului.

Evoluționismul având pentru sine mărturia întregii ordini naturale, a vieții fizice și spirituale, a geniului scrutător și speculativ din toate timpurile, a tuturor terenurilor de artă și știință, a efemerei intuiții și experiențe precum și a firmei convingeri a tuturor trăitorilor, despre adevărul teoriei sale nu mai încapă nici cea mai mică îndoială.

V. Simiganoschi.

(Va urma.)

Autoritatea preoției în fața curentelor dușmănoase.

»De vreme-ce mulți au început să facă vorbă de lucrurile, ce s'au plinit la noi... am voit și eu deplin cunoscând toate acestea din început și pe rând a fi-le scrie fie prea puternice Teofile, ca să cunoști adevărul cuvintelor, întru care te-ai învățat«.

(Luca c. I. v. 1—4).

Cu cuvintele de începere ale st. evanghelii dela Luca îmi pot și eu începe această scriere, fiind-că și aici e vorbă numai despre cele-ce ne-am învățat și se plinesc la noi următorii celor 2 apostoli. Subiectul meu

este luat din sfera practicii bisericești a vieții pastorale, ceace pe preoții parohiali ne privește indeosebi.

Este adevăr recunoscut, că toată teoria numai în praxă se valorează. Praxa câștigată în școala vieții este însă ca o plantă, ale cărei roade sunt adecvate felului de cultivare. Tocmai pentru că între preoți sunt de aceia, cari pun mare pond pe praxă și au tot dreptul, când se și pot lăuda cu ea ca cu o comoară scumpă: trebuie să observ, că prețul ei de multe ori este înșelător, de unde urmează, că avem a distinge între praxă și praxă pe teren pastoral, ceea ce e identic cudeosebirea dintre om și om. Cu alte cuvinte voi să afirm, că dela modul cum preotul își știe întrebuința facultățile individuale atârnă succesul servirei pastorale; iar pe succesul acesta se edifică autoritatea preotului sub influența căreia se dospește întreaga frământătură a vieții bisericești.

În timpul din urmă autoritatea preoției suferă mult din partea agitațiunii curentelor dușmănoase bisericii, cari contribuiesc în parte și la slăbirea fireștei legături, ce există între preot și popor. De aceea prin elaboratul de față eu un singur scop urmăresc: restabilirea raportului firesc dintre preot ca păstor sufletesc și popor ca turmă cuvântătoare.

Pe 2 căi trebuie să umblu, ca să-mi pot rezolvă problema: 1) voi arăta calea, pe care se susține raportul cel firesc și 2) când se alterează acela.

Dintre reprezentanții curentelor sociale, ale căror principii se opun eticei creștine, păcatul cel mai greu îl comit aceia, cari în vârtejul frământărilor lor pentru existență se ating de biserică și aduc în discuție instituțiunea preoției, ca și când aceasta ar fi un parazit pe corpul omenimei, dispus de soarte, ca numai să trăiască bine fără a munci ori a aduce vr'un serviciu societății.

De fapt, din partea celor fără căpătăiu religios, a unor vântură-țară, preoția e prostituită prin adunări publice cu cuvinte obscene, iar canalii îi aprobă; ba și o parte a presei încurajază acest debut.

Apariția acestui fenomen pe un orizont străin de-al bisericii noastre nu e incoherent cu trista realitate ce și-a luat ființă la noi în biserică, așazicând „inter muros”, că: preotul în fața poporului nu mai e privit de pe înaltul pedestal al autorității de pe vremuri, iar bunele moravuri, ce se măi păstrează în popor nu mai strălucesc în splendoarea aurului veritabil, sunt numai spoială, reminiscențele unor timpuri de viață adevărat religioasă. Coincidența aceasta, a unui rău, ce ne străbate terenul pe un canal rămurit trebuie să ne pună pe griji, să ne dăm seamă, să-i aflăm sorgintea, ca să-l combatem radical, pentru a scuti de o molipsire perpetuă liniștea senină, ce pe acest pământ numai biserică o poate da sufletelor încercate.

Războiul declarat bisericii în timpul mai nou de cătră lăcomia inamicilor din afară deși este jignitor, dar nici la un caz nu poate fi dezastruos pentru biserică; păgubitoare însă și mult mai primejdioasă mi-se pare

slăbirea credinții și răceala dragostei, ce o manifestă credincioșii față de conducătorii lor firești, față de preoți, pentru că: temelii lor e prea puțină garanță, de a putea contrasta curentului, ce vine din afară și ameniță biserică.

Oricum ar fi, nu se poate tăgădui faptul, că: stăm în față cu două aparițiuni sincronice, cari supuse la analiză, ne dau același rezultat: ambele se întâlnesc pe acelaș punct de luptă: intoleranța la unii,—iar la alții neîndestulirea față de preoție. În acest fapt își află explicare împrejurarea, că cei-ce luptă în contra bisericii, află aderenți și la poporul nostru. Deci, care să fie cauza acestei stări?

Negreșit vor fi cauze externe, străine de domeniul bisericesc, dar și interne. Iar cauzele interne, cari mai ales trebuie să ne preocupe, se reduc la însași persoana preotului, care prin neconsecvența sa în multe privințe și-a pierdut autoritatea.

Ce rost pot avea vorbele, pe cari faptele le desaveuează? Când preotul îndeamnă pe creștini la rugăciune, iar el nu celebrează rugăciunile prescrise; când predică post fără ca el să postească; când predică evlavie, milostenie și iubirea deapropelului fără de a arăta el însuși semne de asemenea virtuți; fie graiul lui chiar de aur, care să tune, să fulgere ori să miște: rămâne tot graiu sunat în pustie, pentru-că li contrazic faptele.

Dacă medităm asupra chestiei cu cuvenită perspicacitate, ajungem la rezultatul: că și baza de operațiune pe care se spriginesc invecivele contrariilor bisericii noastre și respective ai preoției, este însași conduita acesteia, care cu respectul datorit excepțiunilor, merită critica. Și când critica aceasta și-ar perde temelul, duhul cel bun al adevărului trebuie să triumfeze asupra răului provenit dela oameni. Veleităților omenesți Ap. Petru le dă nimeritul răspuns: „*de este drept înaintea lui Dumnezeu, pre voi a ascultă mai mult decât pre Dumnezeu, judecați!*” (F. A. c. 4 v. 19.) Deci și logica problemei noastre poate fi numai una: când creștinul va fi convins despre divinitatea chemării preoțești, nu va ascultă mai mult de oameni decât de Dumnezeu, care grăește prin preoți. Iar convingerea aceasta, preotul e dator a o infiltra prin fapte și cuvânt.

Deci în lupta pernicioasă cu curentele dușmănoase, să usăm de armele duhului, căci altcum amar nouă. Păstorilor, veniți să apăram turma da lupii răpitori! Veniți să restabilim raportul cel firesc dintre părinte și fii sufletești! Aceasta să ne fie lozincea zilei.

Și ce lucruri mari vom întreprinde pentru recucerirea terenului pierdut, ori pentru rehabilitarea autorității slăbite? Numai dela o singură condițiune atârnă soarta noastră și aceea este: împlinirea datorinței. Aceasta voi să o dovedesc.

Biserică lui Hristos ca societate este compusă din cele două elemente constitutive: păstori și păstoriți. Păstorii au menirea de a paște turma prin luminarea minții cu credința lui Hristos, prin sfințirea cu harul lui și conducerea pe calea mântuirii. Aceasta misiune sublimă împrumută păstorilor autoritatea cea mai înaltă și

făptuește legătura sfântă dintre părinte și fii, învățator și discipoli. Dar autoritatea presupune o influențare directă cu vădit scop de a cuceri respect, supunere și chiar admirarea oamenilor avizați la conducere. De sine se înțelege, că captivarea mulțimei prin influențare frivolă nu poate fi durabilă; spre acest scop se recere o activitate intenzivă, ce asemenea riului are să curgă fără întrerupere din izvorul nesecat al vocațiunii preoțești. În evoluția vieții religioase nu sunt stațiuni de odihnă; moartea rărește oamenii, ca alții să le ocupe locul, prin ce se produce o înnoire perpetuă; în toată ziua o lume nouă, supusă aceluiași legi eterne, ca și cea de ieri, cu aceleași pretenziuni de viață, care în respectul religios are a se împărtăși de propunerea religiunii de sf. Taine ale legii nouă și de conducerea pe calea mântuirii. Continuitatea noirii omenеști reclamă din partea preoțimei continuă activitatea; tuturor și în tot timpul trebuie să se dovediască divinitatea sacerdoțiului prin faptele unei vieți sfinte și neprihănite, a unei vieți bogate în lucruri săvârșite spre mărirea lui Dumnezeu și mântuirea credincioșilor.

Avut'am ocaziune a auzi glas din popor străin de legea noastră aducând elogiul unei persoane sfinte din biserica noastră și punându-o în comparare cu o figură, față bisericească de altă religie, ambii preoți cu calități alese preoțești carora eu todeauna mă închin. Uimit de judecata unui străin, cu acea ocaziune mi-au întărit convingerea despre adevărul exprimat de Domnul Hristos când a zis că „nu poate cetatea să se ascundă deasupra muntelui stând, nici aprind lumina și o pun sub obroc“... (Mat. c. 5 v. 14—15). Însamă aceasta, că vrednicia păstorului bun nu poate să nu fie recunoscută, în fața oamenilor el trebuie să apară de ceea-ce este în adevăr.

Acest avânt îl ia servirea pastorală numai în cazul, când toate acțiunile sunt emanate din convingere. Față de chemare să fie convins preotul, că tot ce face servește spre mărirea lui Dumnezeu și mântuirea creștinilor; făcând și învățând așa, el după promisiunea lui Hristos — mare se va chema.

Cel-ce cu această convingere pășește pe terenul faptelor, va și dovedi, că nu e năimit, ci stăpân pe chemarea sa. Un serviciu divin punctual și cu evlavie celebrat; o predică edificatoare, la timp oportun și la toată ocazia binvenită; o purtare de model în și afară de oficiu; o bunăvoință și neobosit zel la catehizare; bine voitor indemn spre fapte bune, muștrări pentru fapte rele în consfăturile zilnice; respectul propriu către așazămintele bisericești, dar mai presus de toate: dovedirea cuvântului prin proprii exemple: constituiesc zalele catenei, ce leagă pe părinte de fiii săi sufletești. Servirea împreună cu aceste fapte ecvialează jertfele mediului din a cărui sudoare se susține clasa preoțimei. Pe aceste fapte se întemeiază justa pretenziune de retribuțiune exprimată prin cuvintele Ap. Pavel: „dacă am sămănat noi vouă cele duhovnicești, au mare lucru este de vom secera ale voastre cele trupești?“ (Cor. I. 9, 11.) Numai faptele amuțesc și gurile rele. Rătăceții nostri pocăiți între motivele pe cari își spri-

jinesc renegarea credinții înșiră și retribuțiunea preotului. Cu toate acestea am esperiat, că pe preotul catehizator al pruncilor lor îl recunosc după cuviință, căci nu numai fără împotrivire, ci cu bunăvoință îi răspund birul parohial.

(Va urma.)

Convocare.

Despărțământul prot. Șiria, al reun. înv. ort. români din protopopiatele aradane I—VII. își va ține proxima ședință Marți la 27 Martie (9 Aprilie) 1907 în școala din comuna Măasca.

PROGRAMA.

1. Dimineața la 8 ore asistare la chemarea Duhului sfânt.
 2. Prelegerea practică în ședința înv. A. Munteanu.
 3. Deschiderea ședinții.
 4. Reflexiuni asupra prelegerii ținute.
 5. Raportul biroului.
 6. Executarea concluzelor adunării generale.
 7. Discuțiunea »planului de învățământ«.
- (la acest punct fiecare membru va avea în ședință a-și exprima opinia).
8. Discuțiuni asupra chestiilor școlare.
 9. Propuneri și interpelări.
 10. Fixarea proximei ședințe.
 11. Încheiere.

Șiria, 13/26 Martie 1907.

Alexe Doboș,
președinte.

CRONICA.

† **Necrolog.** Cu inima frântă de durere anunțăm tuturor amicilor și cunoscuților noștri, că iubitul nostru coleg *Dionisie Făgărășianu* profesor și catihet la gimnazul gr. or. român din Brașov în anul al 52-lea al vieții sale laborioase și în al 23-lea al zeloasei sale activități profesionale, în noaptea din 8 spre 9 Martie v. a. c. și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului. Tot omul de bine te deplânge! Dormi în pace, iubite coleg! Brașov, 9 Martie v. 1907. — *Corpul profesoral* dela școlile medii gr. or. române din Brașov.

Ne asociem și noi la durerea celor ce au perdut din mijlocul lor pe valorosul profesor *Dionisie Făgărășianu*.

Dar pentru biserică. Credinciosul Ioan Lille locuitor în O.-Gepiș a donat sfintei biserice din loc un rând de odăjdii complet în sumă, de 120 cor. pentru care marinioasă faptă și pe această cale i-se aduce mulțămintă din partea comitetului parohienilor săi, rugând pe bunul Dumnezeu să-i răsplătească înzăcăt această frumoasă faptă să mai poată săvârși și de altă dată astfel de fapte. Gepiș, la 8/21 Martie 1907. *Nicolae Drincu*, înv.

Meseriașii români din Budapesta s'au constituit în societate sub numele „Industria“, care și-a început activitatea, ce promite a fi de folos meseriașilor români din toată țara. Societatea cere cărți pentru biblioteca sa. Darurile să se trimită presidentului Sebastian Stanca (Budapesta, István ut 32 III.)

Șolim. Balint. Văzurăm ce „potcă“ dusă în Balint „st. mpigla dela postă“ și acum înțelegem „prorocia preoților tineri a. 1907“ sirena poetică a versurilor trimise nouă în chestia fondului preoțesc; versuri cari descântă de nebulie celor ce scriu dela masa verde în proză, pentrucă de, sfințiile voastre atunci erați la masa albă unde vesel „să cântă“. . . Și acum fie zis după cuvântul lui Șolim: „cine știe ceti va înțelege“.

La lumina înțelesului însă zicem *tinerilor proroci*, cu apostolul Pavel: „Prorociile să nu le defaimați“ I Thel. 5, 20 ci fie nouă după cuvântul înțeleptului care zice că „Înțelepciunea și-a zidit șie casă și a întărit șapte stâlpi“. Pl. Sol. 9, 1—12. (Vezi și *Poșta Red.* nr. 11).

Dare de seamă și mulțămă publică. La concertul arangiat de comitetul parohial gr. or. rom. din Moșnița cu concursul corului vocal al școlarilor în favorul procurării recvizitelor de școală la 4/17 Martie 1907 au încurs de tot 94 cor. 60 fil. Din aceștia s'au spesat 71 cor. 50 fil. A rămas deci venit curat 73 cor. 10 fil. Din venitul curat s'au procurat 3 mape și anume: Ungaria, Europa și mapa semigloburilor, table de cetire de I. Vuia, tablele din istoria naturală, tabela antialcoholică, icoana Majestății Sale și a răstignirei, s'au renovat 2 table mari de școală și mașina de comput.

Oferte benevole au fost dela d-nii: Dr. Aurel Cosma, 5 cor.; Dr. George Adam, 5 cor.; „Timișana“, 5 cor.; „Păstorul“, 4 cor.; Emanuil Ungureanu, 3 cor.; Dr. Țegle, 3 cor.; Dr. Crăciunescu, 2 cor.; Bernăth Sándor 2 cor. și Scheider Fáni 1 cor. Suprasolviri au fost dela d-nii Dimitrie Adam 1 cor. 40 fil. Iosif Ciosa 80 fil. Primească marinimoșii domni și pe aceasta cale, mulțămă comitetului parohial. Moșnița, în 13/26 Martie 1907. Pentru comitetul parohial: *George Caba*, notar.

Revolta agrară din România. Despre nefastele tulburări din Moldova, cari au ridicat țărănimea în contra arendașilor, scrie „Săptămăna“ din București, prin condeiu d-lui G. Pann, următoarele:

„Tulburările din Moldova au de cauză, de astădată scumpetea pământului, pe care arendașii îl închiriază țăranilor. Am văzut prin gazete, că cuvântul de ordine al mișcării este de 25 lei falcea de pământ închiriat. Vedeți, cum se schimbă și cum se subțiază cererile țăranilor! În 1888 (când a fost iarăși o mișcare mare agrară) ei cereau să li-se dea pământuri; în Muntenia cereau tocmeli agricole mai omenoase, — astăzi țărării din Moldova cer, ca să poată avea pământ de închiriat în așa condiți, ca să poată trăi din munca aceluși pământ, căci cu 60 de lei sau cu 80 falcea, țăranul nu poate să se hrănească pe dânsul și familia lui. . . Ceeace a avut loc cu Moara Grecilor, proprietatea Academiei Române, este decisiv: Aceasta moșie mergea, ca arendă cu 28.000 de lei. S'au găsit exploatori, cari să dea 60.000 lei. Academia când s'a informat, ce voește arendașul să facă cu munca țăranilor, a refuzat acest preț exorbitant. . . Dar arătați-mi, câți proprietari au abnegațiunea interelor lor, ca să imiteze Academia!“

Iată dar, în resumat, motivele externe ale dure-roaselor și regretabilelor conflicte, devastării și vărsare de sânge, ce se petrece în zilele noastre. Studiarea pragmatică a stărilor de lucruri din Moldova, le va găsi cetitorul, în prețioasa revistă „Viața Românească“ a d-lor C. Stere și Bujor, din Iași.

Cronică bibliografică.

Luceafărul VI. 4—5. Cuprinde: Din istoria școlilor noastre, Dr. I. Lupaș. O noapte de demult (poezie)

Z. Bârsan. Întâlnire, N. Berindei. Carlo Goldoni (Al doilea centenar). Z. B. Din poror: Cântecul Salomei. Pastel de Iarnă, A. Isac. Povestea dorului (poezie) M. Cunțan. Ion Crașmarul (poezie) O. Goga. Ifigenia în Taurida (Goethe) tr. I. Borcia. Scrisori din București, G. Bogdan-Duică. Polemice, M. Râmniceanu. Cronică, ș. a. *Ilustrațiuni*: 3 capete de studiu de C. Brâncuș. — Carlo Goldini. — H. Wadsworth. Longfellow (poet american).

Viața Românească II. 2: I. Brătescu-V. Nicușor (schiță). Specialistul român, de A. Philippide. O. Carp. Într'amurg (versuri). Hogăș. În munții Neamțului (amintiri). Dr. G. Proca. Un aliment primejdios. A. Stavri. Ciobănaș (versuri). St. Cihoschi. Români și Evreii din România în New-Jorc. Gh. din Moldova, Dar de Țară, La răscruce (versuri). C. Stere, Patru zile în Ardeal. C. Morariu, *Viața Românească* în Bucovina. (N. F. Negruțiu). I. Russu-Șirianu, Scrisori din Ardeal. G. Kanetti, Cronici bucureștene. Eug. Lovinescu, Emil Faguet (Corespondență literară). V. Pârvan, Albumuri de istorie culturală. C. S. *Formarea latifundiilor*. St. Alegerile pentru Dumă. Miscellanea. Recenziuni

N. Iorga: *O alegere de Episcopi Moldoveni* în 1557—58. Retipărire din „Răvașul“. Cluj. p. 8. Prețul 10 fil.

Natura, excelenta revistă științifică de popularizare, II. 6, cuprinde: Henri Hoissan, de G. C. Longinescu. Cărbunele... alb de V. Anastasiu. Rezistența la tracțiune, N. I. Petculescu. Limitele științei, C. S. Popescu. *Natura și viața omului în extremul nord al Europei*, T. Porucu. Însemnătatea astronomiei, G. Țițeică. Notițe

Revista Teologică. Nr. 3, cuprinde un bogat (p. 77—128) și foarte prețios material și anume: Anul bisericesc în dezvoltarea sa istorică, Gr. Pletosu. Preoții din bătrâni și preoții de astăzi, Aug. Hamsea. Religiunea primordială și originea religiunii, Dr. N. Bălan. Mărturisirea, Dr. E. Roșca. Pastoralele mitropolitului Șaguna, Gh. Tulbure. Predică la Dumineca I. din Paresimi V. Gan. Autonomia bisericii în fața noului proiect de lege școlar. db. Probleme actuale pentru cultura preoțimeii noastre, Dr. N. Bălan. Diverse Dr. G. C. Mișcarea literară: Istoria Ep. Râmnicului, Noului Severin, I. D. Cum se cuvine să stea creștinul în biserică, O. C. Mitropolitul Sava Brancovici, S. S. Din liter. bis. Informațiuni. Tipicul religios.

„*Biblioteca pentru toți*“ a apărut cu Nr. 258 *Bartek Învingătorul* de *Henric Sienkiewicz*, tradusă în românește de d. Iosif Nădejde. Cu aceasta se adaogă încă o carte de o netăgăduită valoare la seria destul de bogată a bibliotecii editate de librăria Alcalay, — București, *Bartek Învingătorul* e una din cele mai mișcătoare serieri ale celebrului romancier polonez și un cunoscut critic francez o socotește chiar ca superioară celor mai multe din scrierile lui Sienkiewicz. Cu redarea ei în românește — într'o traducere îngrijită — s'a făcut un real serviciu iubitorilor de literatură bună. Prețul 30 bani, De vânzare la toate librăriile din țară.

Țara noastră Nr. 11. Cuprinde: I. Lupaș, Moșia strămoșească. Cântec din popor Axente: anciu prof. Să ne cunoaștem. Despre creșterea și folosul vitelor. N. Garoiu, Proiect de tovărăsie pentru asigurarea vitelor. Chipurile noastre. Știri.

A apărut în tipografia noastră și se află de vânzare următoarele cărți:

„**Limba maghiară**“ partea primă în ediția II-a de I. Grofșorean și I. Moldovan prețul unui ex. 50 fileri.

„A doua carte de cetire“ pentru elevii școlilor pop. de I. Groșorean și consoții ed. IV-a, prețul unui ex. 40 fil.

Spre știre!

În urma multelor recercări am tipărit extrase din matriculele botezaților, cununăților și răposăților în limba română și maghiară paralel. Prețul coalei (2 exemplare) pe hârtie albă 6 fileri.

Posta Redacțiunii.

A. T. Ne servesc spre mângâiere, că v'am făcut serviciu prin s risul nostru din Nr. 11 despre „Fondul preoțesc“ și că sunteți de părerea să se discute calm și serios afacerea. Acte oficioase publicăm numai atunci, când ni se trimite oficios spre publicare. Proiectul de statute nu ni-s'a trimis oficios prin urmare nici nu-l putem publica. Scrisul D-tale se rezumază în asigurarea, că preoțimea ar plăti taxele, dacă ar avea statute precize de pensionare, dar că meritoric nu poți discuta până nu cunoști proiectul de statute. Noi încă suntem de acord, că acum având proiectul de statute numai pe baza lui să se facă discuțiunea, deci, să-l așteptăm. Altfel precum suntem noi informați, preoțimei i-se va da ocaziunea a se pronunța, că ce angajamente ia pentru realizarea fondului de pensii, căci dela acest angajament depinde realizarea ori abandonarea fondului preoțesc.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa primă** din **Curtacher**, devenită vacantă prin moartea decedatului Ambrosie Ungurean, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt. 1., sesiunea parohială cu dreptul de pășune. 2., unul din intravilanle parohiale. 3., stolele uzuat. 4., întregire din vistieria statului care în trecut a fost 1346 cor. 70 fil. Alegândul va fi obligat a propune religia în școlile noastre confesionale fără altă remunerație, precum și a predică cel puțin odată în fiecare lună. În temeiul înaltului ordin Consistorial Nr. 2711 din 1906, dacă se va reactiva parohia primă arondându-se comuna Curtacher în două parohii egale, e obligat a cedă preotului ce se va alege la parohia a doua jumătate din parohienii săi dimpreună cu venitele cu cari sunt obligați aceștia a concurge la dotațiunea preotului. Toate dările obveniente este obligat alegândul a le suportă fiind dator a le plăti regulat în fiecare an. Reflectanții pe lângă stricta observare a §. 20 din regulamentul pentru parohii sunt obligați a se prezentă în cutare Duminecă ori sârbătoare în sf-ta Biserică din Curtacher spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie.

Curtacher, la 11/24 Martie 1907.

George Ursu,
preș. substituit.

Adrian Ungurean,
not. com. par.

În conțelegere cu mine: Mihail Lucuța protoprezviter.

—□—

1—3

În urma înaltei ordinațiuni a Ven. Consistor diecezan Nr. 1566/1907 dela 10/23 Martie se escrie prin aceasta din oficiu concurs pentru deplinirea parohiei de **clasa I din Cinte** (protopopiatul Chișineului, com. Arad) devenită vacantă după trecerea la cele vecinice a fostului paroh Ioan Iancu.

Venitele acestei parohii sunt: 1., una sesiune pământ estravilan. 2., un intravilan parohial. 3., stolele după norma stolară. 4. birul uzuat.

Alegândul este îndatorat, a catehiză elevii din școala noastră confesională d'acolo fără altă remunerațiune, și va suportă însuși toate dările publice de după beneficiul său preoțesc; iar în cazul când s'ar reactivă în acea comună și parohia a doua — care în prezent e redusă, — preotul ales pe baza acestui concurs, fără vre-un drept la altă recompensare, e obligat a cedă jumătate din poporeni comunei cu toate obligamentele și îndatoririle.

Recurenții sunt avizați, să subștearnă recursele lor provăzute cu documentele de ecalificațiune și adresate comitetului parohial din Cinte în termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“ la oficiul pprezviteral ort. rom în Chișineu; iar pentru dovedirea desterității în slujba dumnezească și oratorie vor avea să se prezinte — pe lângă stricta observare a §-lui 20 din Regulam. pentru parohii din a. 1906 în vr'o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din Cinteiu.

Chișineu, 3/ 6 martie 1947.

În conțelegere re cu : Dr. Ioan Trailescu protoprezviter

—□—

1—3

Pe baza rezoluției Venerabilului Consistor N-rul 1637/907 se escrie concurs cu termen de **30 de zile** pentru îndeplinirea capelaniei temporale sistemizată pe lângă veteranul paroh Iosif Rădneanț din **St. Andras** (protoprezviteratul Timișorii).

Beneficiul capelanal consistă din jumătatea tuturor venitelor parohiale, după cari alesul va purtă și sarcinile publice; iar ca paroh va beneficia de sesiunea întregă (de circa 37 jughere) stola normată, birul uzuat și eventuala întregire a dotației dela stat.

Dela recurenți se cere ecalificația prescrisă pentru parohii de **clasa I (primă)** conform §-lui 17 din Regulamentul pentru parohii din a. 1906. Recursele sunt a se trimite P. On. oficiu pprezviteral în Timișoara (Fabric). Reflectanții vor avea să se prezente cu observarea §-lui 20 din numitul Reg. în s. biserică spre a-și arată dexteritatea omiletică și rituală. Alesul se obligă a provedea gratuit catehizarea în școala confesională din loc.

Dat în St. Andras, din ședința comitetului parohial ținută la 11/24 Martie 1907.

Comitetul parohial.

Cu consenzul protoprezviterului: Dr. Traian Putici

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa III-a Mustești**, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: a) Uzufructul grădinei parohiale și a unei sesiuni de pământ, parte arător, parte pășune; b) stolele îndatinat; c) birul constătător din câte o mă-

sură de cucuruz sfărmat sau 2 cor dela fiecare număr de casă; d) întregirea dela stat conform cvalificațiunei celui ales; e) de cvartir va avea a se îngriji cel ales, precum el va avea să supoarte și dările publice.

Reflectanții sunt poftiți a-și înaintă recursese adjustate conform Regulamentului pentru parohii și adresat comitetului parohial în terminalul fixat la oficiul protopopesc din Buttyin (Arad m.) având a se prezenta în sfânta biserică, în vre-o Duminecă ori sărbătoare, spre a-și arată desteritatea în oratorie și cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* adm., protopopesc protoprezviter.

—□—

2 - 3

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării V. Consistor Nr. 4239/1906, prin aceasta se escrie licitațiune minuendă pentru facerea din nou a iconostasului, repararea și renovarea, pingarea și pictarea bisericeii din comuna **Zarand**, (com. Arad), cu termin pe ziua de **25 Martie (7 Aprilie)** în sărbătoarea Bunăvestirei la orele 2 p. m. în sf. biserică. Prețul de esclamarie 6725 coroane. Doritorii de a licita au să depună în bani sau hârtie de volare un vadiu de 10% dela prețul de esclamarie.

Întreprinzătorii nu au drept de a pretinde diurne, viatic și spese de călătorie.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a angaja pe acel reflectant, n care va avea mai multă încredere.

Planul, precum și preliminarul de spese, se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Contractul încheiat pentru întreprinzători va fi valabil îndată după subscriere, pentru comuna bisericească însă numai după aprobarea Ven. Consistor.

Întreprinzătorul, care va primi lucrarea, se obligă a înapoia bisericeii spesele de 200 cor., avute cu planul și specificarea lucrării.

Zarand, 25 Februarie 1901.

Comitetul parohial.

—□—

3 - 3

Pentru economi!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuițarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru oricare econom a întrebuițarea acest prav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea — adecă prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fil.

Moartea cloțanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fil.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuițarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii toamna și iarna întreagă, până la deplina dezvoltare a primăverei, suferă mai mult de mănăcărimea păduchilor, prin care mănăcărime sunt reținuți porcii și vitele în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i astfel încât în loc de a li-să ridică prețul, chiar perd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuițeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea romului și a diferitelor licheruri. Cune voiește a-și prepară rum și liqueruri bune și ieftine, să întrebuițeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Pentru prepararea rachiului de prune iarăși 40 fil.

Thee foarte ieftină și bună. 1 pachet 20 fil.

Sirop de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Unsoare contra mânilor și picioarelor înghețate 70 fil.

Esență contra bătăturilor, (ochi de găină) 70 fil.

Toate aceste se capătă la: 6—10

— **Cornel Demeter, apotecar în Szászváros.** —

„Janus”

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață”

— pentru Austro-Ungaria. —

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. § **Averea institutului** 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.** =====

Lerchengasse Nr. 17. N-rul Telefonului: 422).

(45)